

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

Mindennemű, akár a szerkesztőséget,
akár a kiadóhivatalt illető küldemény
a főiskolába címzendő.

Megjelenik: havonként kétszer.

Felelős szerkesztő:
BOROSS LAJOS
Főmunkatárs:
MADARASSY GYULA.
Kiadóhivatal főnöke:
KUN ZOLTÁN.

Előfizetési ár:
Egész évré 3 frt, félévre 1 frt 50 kr,
negyedévre 75 kr.
Egyetemi és akadémiai hallgatóknak,
önképzőköröknek
egész évre 1 frt 50 kr, félévre 75 kr.
Egy szám ára: 10 krajcár.

Ünnepi gondolatok.

A karácsonyt hirdető plakátok özöne, az alkalmas ünnepi ajándékokat ajánló reklamok tömkelege, a fényes kiratok szemképráztató szépsége, a gulába rakott fenyőágak erdeje s az ezeket szemlélő tolongó tömeg között elgondolkozom és az jut eszembe, vajjon a nyüzsgő ember-sokaság hány százaléka várja a karácsonyban a világot megváltó Krisztus születésének nagy ünnepét, szemben azokkal, kiknek gondolatát e nagy naphoz pusztán a „kriszkindli“ érdekessége tereli?

Milyen kicsiny lehet ez a százalék! Milyen kevesen lehetnek azok, kik a megváltás szükségességének, a megváltás tényének igaz hitével eltelve örvendező szívvel közelednek a nap felé, melyen a hívő átszellemülve, megvigasztalódva hallani véli az angyali karnak a pásztorokhoz intézett szövegét: Ma született nektek a Megváltó!

Századok óta hirdetik ez örvendetes evangéliumot a keresztyén világnak s ki hitét elveszni nem hagyta, ki képesnek érzi magát, hogy lélekben áhitattal boruljon a jászol-bölcsőre, honnan a bűn bosszuálló büntetésének eltörlője kelt világot megváltó isteni munkáját végezni, annak ma is uj e százados evangélium s szívében jóleső megnyugvás támad annak hallatán: Ma született nektek a Megváltó!

Elgondolkozom a fényes kirakatok előtt, a tolongó ember-sokaság között és az jut eszembe, hogy e jól öltözködött, drága kelmébe burkolózott sürgő alakokban talán nem is él már a hit, talán eszökbe sem jutna egy nagy ünnep közelgetése, ha a plakátok nem figyelmeztetnék rá, talán nem is tudnák, kinek tiszteletére üljük e napokat, ha a boltos kis jászolat nem ajánlana a karácsonyfa alá s talán el is mulik tőlük az ünnep a nélkül, hogy kiejtenék, vagy kiejteni hallanák: Ma született nekünk a Megváltó!

Nem skeptikus e gondolat menete, ellenkezőleg, nagyon természetes. Ma már a hitnek a tudással összeegyeztetését bigottságnak tartják s e vád alól rengeteg ember szabadul. Ez tény s hogy e tényt szemlélhetjük, annak egyik-másik „képzett“ ember atheisztikus, hangos fejtegetése az oka. Mert a bigottság vádja alól szabaduló képzett ember ritkán elégszik meg a maga meggyőződésével, atheizmusával kérkedik s büszke mosolylyal hirdeti haszontalan voltát annak s megtagadja azt, mi nélkül nincs társadalom, — megtagadja a hitet.

Gyáva tudás az, melynek koronáját a hit tagadása képezi.

És így, a mint a jól öltözködött tolongó alakok között elgondolkozom az jut eszembe, hogy most már talán csak a koldusok értik, mit tesz az: Ma született nekünk a megváltó!

De nem, nemcsak a koldusok! Az irgalmasság szava megszólal még a drága ruhákkal takart, keblekben is és én nem hiszem, nem akarom hinni, hogy az irgalmas tények a divat hatása alatt szülessenek. Van, kell, hogy legyen érző szív nem csak a koldusokban, de a drága ruhás emberekben is, kik zugolódás nélkül adják a könyörület filléreit a szenvedők ezreinek. Van, kell, hogy legyen ezeknek szívében is hit, melynek hallgatag, de fenséges megnyilatkozása porig alázza az Istentagadó szájaskodót s mely hitben a fellázadt kétkedőt lecsendesítő visszhangra talál a szó: Ma született nekünk a Megváltó!

És aztán, a mint így elgondolkozom a fényes kirakatok előtt, a tolongó emberáradat közepette, lelkem elszáll egy kicsiny faluba, hol jámbor arcu, szürös emberek ballagnak csendesen az Isten házába. Mintha a harang is ünnepesebben szólana, mint máskor, és mintha e kongó érc is együtt imádkozna a ballagó néppel. Nem, nem csak a koldusé a hit! Él ez a föld népében is és átok terheli azt, ki e hitet, a nép ez egyetlen vigaszát annyi szenvedés között meglopni akarja. Igen, él még a hit és ha megkondulnak a haran-

gok ezrei, milliók lelkében lel új visszhangra a szó:

Ma született nekünk a Megváltó!

Electio.

A modern szellem térfoglalását a haladás, vagy minek is nevezzük, fokozatossága miatt talán észre sem vennők, ha régi szavak, régi fogalmak nem voltak. A régiség zománcát a szavakról, a fogalmakról még nem koptatta le teljesen az idő s ha érintkezésbe jövünk e szavakkal, úgy érezzük, mintha jogunk volna „régieknek“ lenni. Önámítás biz ez. Ujak vagyunk s ha az illúzió kedvéért pipát is veszünk a szánkba, mikor eligálunk, a csutora mellől a specifikálást szidjuk, meg a legényrendszert. Nem magyarázgatok biz' én egyiket sem, hogy mit tesz, — a ki tudja úgy se szorult reá, a ki meg nem tudja, annak úgy sem valami érdekes. Aztán meg szidja az eligáló diák mind a kettőt, de csak akkor, ha egyikben sincs része. Mert való igaz, hogy nem jól esik az, mikor sem valami jó egyházba nem hívják meg a diákembert (specifikálás), sem olyan belső hivatalt nem visel, a minek alapján a legényeivel a többi elé vágjon, dehát ha az egyik busul érte, annál nagyobb az öröme a másiknak

A theologusok között evről-évre megindul valamelyes mozgalom, különösen a legényrendszer

TÁRCA.

A KENYÉR.

Írta: **Mocsáry Miklós.**

Személyek:

Ö.

A férj

Mama

Lizette.

(Színhely: egy elegáns berendezett ebédlő, háromra terített asztallal, az egyik teríték üres.)

Férj: (húst eszik, elöveszi a kenyeret, vág helöle, majd visszateszi helyére.)

Ö: (összezsapja kezeit) Az Istenért, Raoul, a kenyeret felfordítva tetted vissza!

Férj (mosolyog): És aztán?...

Ö (íjedten): Nem sejtet, milyen szerencsétlenséget idéztél elő velem?

Férj: Én?

Ö: Hát persze! Azt se tudod, hogy a felfordított kenyér *veseekedést* jelent?

Férj (Még mindig mosolyog): Lári-fári. Én nem hiszek a babonákban. Azonban, ha úgy tetszik... (a kenyér után nyúl).

Ö: Már késő. Oh Istenem, hogy lehet valaki ily könnyelmű!

(Behozzák a tésztát. A férj vesz belőlé. Ö nem; félrehúzódva duzzog...)

Férj: (jóízűen eszik, s újra elveszi a kenyeret, de szórakozottságból megint a hátára fordulva teszi vissza.)

Ö: (visszafordul s látja ezt): Raoul!

Férj (jókedvűen): Tetszik?

Ö: Nekem tetszik? Nem igaz, de lehet, hogy *Önnek* tetszik. (Ledobja az asztalkendőt.)

Férj: (meglepetve): Mi az? Mit csináltam?

Ö: És még tettei is magát! No uram, ilyen aljasságra nem hittem volna, hogy képes legyen.

ellen, de vagy a mozgalom gyöngye, vagy a legényrendszer szüksége nagy, elég az hozzá, hogy a mozgalom mindig abban is marad a nélkül, hogy eredményt érne el.

Pedig tényleg a legényrendszer nem a legigazságosabb intézmény. Az iskolai hivatalokban irnokoskodót előbbválasztói joggal ruházza fel a a légációba menések alkalmával olyanok felett, kiknek nem ritkán önhibájukon kívül nem jutott ily irnoki állás. Most már például egy másod éves szerez magának annyi hivatal, hogy jár utánok negyven legény is, valamelyik negyed évesnek meg nem jutván semmi hivatal, az a másod éves előbb választ, mint a negyed éves. Ehez nem kell sok kommentár annak bizonyítgatására, hogy nem épen rendén való dolog.

Hogy a megoldás mi lenne, azt kitalálni sem könnyű feladat. Mert irnokra szükség van. De hogy fix fizetéssel honorálják őket, arra úgy látszik nincs pénz. Fizeti tehát az iskola őket a legkaczagtatóbb honoráriummal. Mindeniknek biztosítja a légációba menetelnél az előbb választói jogot. Most már tessék elképzelni, hogy ha az iskola senkinek sem biztosítaná az előbb választást, azért mindenki ott választana, a hol így. Csakhogy akkor senki sem menne irni. Így azonban ha egy megy, megy a többi is, különben lemaradnak.

Volt szó róla, hogy az ilyen iskolai irnokakat (skriba) ösztöndíjjal jutalmazták, de úgy látszik, ez sem elfogadható megoldása a dolognak, hihető-

leg. mert nincs annyi erre a célra fordítható ösztöndíj alap.

A másik ugynevezett visszaélés a specifikáció, az egyház általi meghívás.

Ez is sok áldatlan vitára adott alkalmat és az eredménye az, hogy most is specifikálnak. Az ennek jogosultsága feletti vitatkozás meg épen, ha nem is a kenyér-, de mindenesetre a krajcáririgység bélyegét viseli magán.

Tulajdonképen ahoz senkinek semmi köze, hogy melyik egyház kit kíván legátusának egyik-másik ünnepre, de azért ha Békésre jogász megy, biz azt nem jó szemmel nézik a theologusok.

Általában véve az electionál a jogászságnak van legkedvezőbb helyzete. Nem nagy igényekkel lép a választói terembe s ha például tizenkét forintos légáció helyett tizenöt forintos jutott, már jó kedvre derülhet a nem várt eredmény miatt s ha tizenöt forintos község helyett csak tizenkét forintos jutott, biz' azért sem érdemes a fálnak menni bánatában, a minthogy nem is megy, ha pedig épen specifikálásban van része, ugyan ki róná fel néki a kélyes mosolyt, melylyel a zugó abczugolást hallgatja?

A karácsonyi electio folyó hó 16-án történt meg. A megspecifikált községek száma valami ötven, vagy talán még több is volt. Nagy szám. És e szám folyton nő, a mi azt mutatja, hogy az egyházak bizalma egyik-másik, sőt valószínűleg a leg-

Férj: (mindjobban csodálkozva) De bocsáss meg, én ebből eddig egy szót sem értek!

Ő (nekidühödvé): Nem is szükséges, hogy értsél! Már megsokaltam, mit velem elkövetsz! Ma egy fülönfüggőt tagadsz meg...

Férj (közbevág): De hisz megkaptad másnap!

Ő: Miért nem elébb? Holnap már engem tagadsz ki! Azt hiszed, hogy a feleség csak arra való, hogy vele packázni lehessen?

Férj (tréfára véve a dolgot): Én? A világért sem! — sőt ellenkezőleg...

Ő: Tudom, apró szeszélyeitek kielégítésére, gondolod! Nemde? (Két tányért dob le.) És én még hittem neki! (Sir.)

Férj (egy pohár bort hajt fel): Csillapodj, édesem. Kár volt a két tányért eltörni, mert azután nem telik ujat szerezni be a háztartáspénzből.

Ő: Azt akarod ezzel mondani, hogy én pazar-

lom a háztartáspénzemet? Persze, jobb szeretnéd, ha ezt elkorcsmazhatnád, elkártyázhatnád és... mig mi (zokogni kezd) otthon, nélkülöző nőd és éhező gyermekeid hasztalan várunk rád.

Férj (fölkel): Nincsenek gyermekeink, nem még hogy éheznének.

Ő: Ebben is te vagy a hibás! Miért nincsenek?

Férj: Hmm!

Ő: (Rákiált) Ham! (Fel és alá járkál) Oh én buta, én ostoba, le hagytam magamat így főzni (felkapja a férje pálcáját és a tűkörnek tart) No most...

Férj: (ijedten odaugrik és megkapja a kezét, úgy, hogy ő a fájdalomtól felkiált.)

Ő: Mit, még bántalmazni is mer? Tudja, hogy mit vétett ezzel ellenemben? Bocsásson el!!

Férj: (megfogja a kezét és meg akarja csókolni): De én nem engedhetem. Tudod, a tűkör. Azután nem is tudom, hogy mi a bajod?

több ember iránt olyan szelid rábeszélésre nyilatkozik meg.

Ez pedig már maga is orvosság lehet a túlságosan pazar bizalom megnyilatkozások ellen. A szelid lelkű nagytiszteletű urak is megunhatják egyszer a zaklatást, nyilvánosságra hozzák a híresmondást „elvem ellenére van“ s vége a bizalmak megnyilatkozásainak.

És ez így jó lesz.

A kísérletről a büntetőjogban.

Irta: *Wolf Károly* 4. jh.

(Folytatás és vége.)

Az abszolút és viszonylagosan alkalmatlan tárgy — illetőleg eszköz között számtalan különbség van, de oly különbség, mely azon kérdés eldöntésére, hogy büntessünk-e és hogyan büntessünk — melyre ezen esetekben felelnünk kell — kihatással lenne, nincs. Mert hiszen, ha az objektivizmus alapelveihez képest a kausalis összeköttetést kutatjuk és a tényeket, az okság törvényét el nem csavarjuk, azt fogjuk találni, hogy sem az abszolút, sem a viszonylag alkalmatlan tárgyon és illetőleg eszközzel elkövetett cselekmények által nem szolgáltatunk okrészt az elmaradt eredményhez. Az ugyan igaz, hogy az arzenikum kellő adagban oly embernek beadván, ki ellene nincs praeparálva, halálát fogja okozni; de ebből nem következik az, hogy az ellene

praeparált ember halálához okrészt szolgáltatott az, a ki beadta neki az arzenikumot. Ha ki atni akarjuk, hogy egy arzenikum ellen praeparált ember halálának (mely nem következett be) okrésze-e az arzenikum beadása, ne helyezzünk az okoskodásban helyébe egy nem praeparált embert, mert akkor nem a kitűzött feladatot oldjuk meg. Hasonló a helyzet a többi három esetben.

Ha a cél el nem éretett, az eredmény be nem következett, az ennek érdekében foganatosított bármily tevékenység nem kezdte meg annak létrehozatalát, nem szolgáltatott okrészt az elmaradt eredményhez, arra nézve teljesen közömbös, objectiv jelentőséggel nem bír, ennél fogva az objektivizmus elvei alapján a kísérleti cselekmények büntetése nem igazolható.

Vizsgáljuk most már, hogy a subjectivizmus álláspontja e kérdés tekintetében elfogadható-e?

Ennek tanai szerint — mint tudjuk — a büntetést egyedül a társadalom, a köz érdeke igazolja. Ha tehát felmerül a kérdés, hogy büntessünk-e és hogyan büntessünk valamely magatartást? azt kell vizsgálni, hogy a társadalom érdeke megköveteli büntetését és hogy milyen büntetést igényel? Így a kísérleti cselekményeknél is fel kell tenni e kérdést.

A büntetéssel mindig valamely érdeket akarunk védelmezni, bizonyos változások előállítását megakadályozni. Ez a védelem nem lenne eléggé hatályos, ha a kísérleti cselekményeket nem büntetnénk, mert hiszen ezeknél a tettes megtett min-

Ő (kiszakítja magát): De én tudom, s itt a felvilágosítás (arcul üti. Felkapja a köpönyéket és kalapját és rohan kifelé) Most pedig megyek és elbeszélék mindent a mamának.

Férj: (elcsukja az ajtót s a kulcsot magához vessi.) Nem engedhetem az utcára ebben a felizgult állapotban, még valami baja esnék. (Félre.) Szegény asszony. Már régebben észrevettem, hogy nincs rendben nála a felső emeleten, de most megyek már az orvosért... (Lopózik az ajtó felé)

(A cseléd dörömbözik az ajtón.)

Ő: Mi az, mit akarnak?

Cseléd: (kint) Kávét hoztam!

Ő: (dühösen a jérjhez.) Majd adok én neked kávét!

Férj: (Felnyitja az ajtót s Lizette-t beereszti.) Jó, majd őt küldöm el az orvosért.

Lizette: (leteszi a kávét s kifelé tart.)

Ő: (félrevonja) Lizette, rögtön elmegy Rue de

la Sorbonne 20. II. emelet 12. alá és kéred Maitre Fourget ügyvéd urat hozzám...

Férj: (megfogja Lizette karját e magához vonja) Te, Lizette! A nagysága beteg, elmegy Boulevard de Madelaine 38. I. em. 8. alá s kéred Laroche orvos urat.

Ő: (magához rántja) Lizette! Mond meg az ügyvéd urnak, hogy hozza magával irománytáskáját is. (félre.) Ugy ünnepélyesebb!

Férj: (másik karjánál maga felé vonja) Te Lizette! Mond meg az orvos urnak, hozza el magával orvosi műszereit, a késeket, fűrész... Érted?! (Félre.): Majd megijed s lecsilapul kissé.

Ő és a Férj: (mindketten egyszerre ránczogni kezdik s hangosan kiáltanak): Hozzon segédet!.. Jöjjön el egy ápolóval!..

Lizi: (kiszakítja magát): De nagysága, de nagyságos ur!... Megtapogatja a karját) Még megvan, azt

den tőle telhető arra nézve, hogy a változás beálljon. Hogy siker nem koronázta fáradozásait, az rajta kívül eső körülményeknek tulajdonítható, melyekre ő nem számított vagy amelyekkel nem volt eléggé erős megküzdeni. Az ő tevékenysége egyáltalában nem mutatja jobb embernek, a társadalomra nézve kevésbé veszélyesnek, mint a milyen az, a kinek a tiltott cél elérése sikerült. Nincs ellentét annak akarata között, a ki a kabátra lő és azé között, a ki tényleg emberre lő. A köz akarata ellen mindkettő egyformán fellázad és a társadalomnak mindkettő ellenében védekeznie kell. A büntetést mindkettő ellenében megköveteli úgy a harmadik személyekre, mint a cselekvőre való tekintet.

Helytelen tehát a büntetendő cselekménytől megkivánni, hogy okozati összefüggésben legyen a tiltott eredménnyel. Az okozás a felelősségtől szigoruan különválasztandó. Mindkettő előfordulhat szándékos okozás esetén, de külön-külön is jelentkeznek: véletlen okozás esetén nincs felelősség, a kísérletnél van felelősség, de nincs okozás.

A kísérletnél tehát a főszűl a gonosz szándéokra esik, mely magában véve is — kellő realis alakban való nyilvánulása esetén — megállapítja a felelősséget. A jogban kezdettől fogva uralkodó elv, melyet a római jogászok ezen ismeretes mondásokkal fejeznek ki: „de internis non iudicat praetor“ és „cogitationis poenam nemo patitur“, — nem jelentheti azt, hogy a büntetésnél ne a szándékokra helyezük a súlyt, hanem csak annak tettben való

külső megjelenésére, hogy továbbá valamely magatartás külső megjelenési formája és nem az ember bensejében végbement előzményei szerint ítéltessek meg. A kísérletnél már nem a pusztá szándék jelentkezik, a mely szó útján jutott tudomásunkra, hanem a tiltott eredmény létrehozatalára irányzott szemmel látható realis tevés, mely bár nem alkalmas a tiltott cél elérésére, mindamelllett a törvény ellen szegülő akarat ténybeli kifejezése, realizálása.

Ha valaki valamely tiltott eredményhez okrészt gondolt szolgáltatni, már ez a körülmény magában véve megállapítja a büntetőjogi felelősséget, nem szükséges az eredmény létrejövetele, tehát okrésznek tényleges szolgáltatása. Ugy hogy a ki babonás hitében ölési szándékkal körülmormogja a másikat, teljesen rászolgált a büntetésre, bármennyire tiltakoznak ez ellen az objectivisták, kik magasztos felháborodásukban a középkor babonáinak állami tekintély melletti feltámasztását látják az ilyen ember megbüntetésében, még akkor is, ha a másik csakugyan meghalt ennek következtében, tehát akkor is, midőn a mormogó ember csakugyan okrészt szolgáltatott a másik halálához, pedig ebben az esetben bátran büntethetnének, sőt büntetniök kellene is, ha következetesek maradnának. A tudatlanság, tehetetlenség gonosz szándékkal párosulva, nem mentesíthet a büntetés alól.

Az eredményre való tekintetből büntetünk ugyan mindig, de a társadalom érdeke megköveteli, hogy az eredmény beállítását ne tekintsük a bünte-

hittem, kirángatták már. (Férf.): Egyik azt mondja, hogy menjek az orvoshoz, a másik, hogy az ügyvédhez. És e kettő félmértföldnyire lakik egymástól. Legjobb lesz, ha felkeresem az öreg nagyságát, az csak itt van a közelben. (Indul és megtapogatja karját) Fáj, Ist'ucácske fáj!

Férj és Ő (utána kiáltanak): Az orvos!... Az ügyvéd!...

Lizette (fejcsóválva el): Micsoda nap!
(Egymásnak hátat fordítva leülnek, majd a férj felkel, az asztalhoz megy s kávékat iszik.)

Férj: Milyen asszony! Milyen nő!

Ő (dühösen): Milyen férj! Milyen férfi!

Férj: Jöjjön csak az orvos...

Ő: Ha eljön az ügyvéd...

(Mindketten sebesen jární kezdenek és az asztalvégnél összejönnek.)

Ő: Tudja meg, hogy válunk!

Férj: Tetszik?

Ő (kiált): Elválunk, hallja!

Férj (megragadja kezét): Maga beteg, édes...

Ő: Ne gúnyolódjék! (Szemét ráveti az üres terítőkre s felkiált) A mama?!

Férj: A mama?

Ő: Szegény, elfeledkeztünk róla, még ma nem ebédelt!

Férj: Az igaz! Menj ki, édes, s gondoskodjál ételről, az esetre, ha még nem evett volna s eljönne.

Ő: (indul, de visszatér): Menjek, ne menjek? Ha megyek, még azt hiszi, hogy ki akarok békülni vele... én inkább meghalok! (Leül.)

Férj: (lapot olvas.)

(Kopognak, erre mindketten az ajtónak rohannak, de előbb dühösen mérik végig egymást.)

Ő: Ügyvéd ur! Válni...

Férj: Doktor ur! Beteg...

(Az ajtó megnyílik s belép a — mama.)

Ő és a férj (visszalépnek): A mama!

tés általános feltételül, mint az objectivisták, mert akkor a kísérlet, mulasztás és veszélyeztető cselekmények büntetését az okság törvényének helyes alkalmazása mellett nem igazolhatjuk.

Van olyan büntett, a mely a szándékolt tiltott eredményt elérte és van olyan büntett, mely azt létre nem hozta, de a kettő a büntetőjog szempontjából ugyanazon elbírálás alá esik, miért is a jelen vázlatos fejtegetés végeredményeképen kimondhatjuk, hogy az u. n. bünkísérlet megkülönböztetése bátran elejthető és teljesen beolvasható a büntett egységes fogalmába.

Irodalom.

Shelley költeményei, fordította Molnár István. Nehéz munkára határozta el magát fordító, midőn Shelley fordítására vállalkozott, nemcsak mivel Shelley költeményei közül csak néhány apróbb látott magyar fordításban napvilágot s így egyes-egyegül a maga erejére volt utalva, — hanem azért is, mert Shelley egyike a legeredetibb szellemeknek, kiknek megértése sok időbe, sok fáradságba kerül.

Költészete jellemzésül maga a fordító mondja: „Mi az ő költészete? Olvassuk el bármelyik költeményét s megtudjuk, mi a való költészet. A ki nem volt még tengeren, nem tudja, mi a vihar; a ki őt nem ismerte, nem tudja, mi a költészet. Mellette mindnyájan holtaknak, érzékteleneknek tet-

szenek, csak azt mondják, a mit mi is tudunk: ez olyan világba vezet bennünket, mely tündöklőbb, mint a mindenség csillagos városa. Egy föld nélküli kert nőtt körötte, illatos babérlombok ringatták légi zöldjeiket, ős virágok, mint Arcadia talaján, átplántálva a bűvös legragyogóbb álomvilágából; lelkének tündöklő forrásából ragyogó szivárvány szinharmonia permetezett a pázsitos kertre, a hol képzeletök uralkodék. Egy oltár állt közepén, önfénye pompáitól sugározva be, ragyogóbb, mint a nap. Gyors zenére vert szive s agya szédült, midőn feléje tekintett. Világok folytak nyelvéről, dicsők és fenségesek, s szavai a félistenek korának feléledt hangjai, a tudat legmélyéből vonva elő s e szavakat dalolva, álmodva vonult végig e világon, mint a mely idegen volt rá nézve. stb.“

Ez igazolja állításunkat, hogy ily szellemet felfogni s termékeit más nyelvre átfordítani még ha a tulzott dicséretektől eltekintünk is, nem könnyű feladat.

De Molnárban volt is erre, bárha nem teljes mértékben képesség. A ki úgy tud lelkesülni Shelleyért, annak meg kellett őt érteni. Csak formába gyurni volt nehéz fordítónak a gondolatokat. Diáktól meg épen sok reményre jogosító kezdet e fordítás. Ugy Shelley költészetének, mint a fordításnak jellemzésére mutatványul a következő két költemény közöljük:

Mama: Igen, én vagyok. (Megesókolja őket.) Iszonyú éhes vagyok, adjatok valamit enni.

Ő: Rögtön megyek és hozom. (El.)

Mama: De mi ez, zavarodottak voltatok, a mikor beléptem, tán csak nem történt köztetek valami?

Férj: Nem ... azaz igen. Tudja édes mama, Mathilde...

Ő (visszajön a levessel): Édes anyám! e házból rögtön távoznunk kel. Tudod, édes mama. Raoul... (Leveti magát a pamlagra és sir.)

Férj: (idegesen tovább olvas.)

Mama: De az Istenért, mi bajotok?

Ő és a férj (Egyszerre): Megütött ... Boszantott ..., ez kiállhatatlan állapot. Nem lehet már tovább tűrni.

Férj: (Felveszi a köpenyt): De megyek már az orvoshoz...

Ő (kalapot tesz fel): Rohanok az ügyvédhez...

Lizette: (belép): Az ügyvéd ur elutazott. (A férjhez): Az orvos ur betegnél van. (Féltre): Ez nem igaz ugyan, de jobb, ha hiszik, látom, ugy sincs rendben náluk valami. (El.)

Mama (jóízűen eszik és a kenyér után nyúl): Édes gyermekeim, min is vesztetek össze?

Férj: Én igazán nem tudom... Mathilde egyszerre olyan különös volt (a mamához): Nem vetted észre rajta, hogy... (a fejére mutat.)

Ő: Raoul a kenyeret elvette és...

Férj: (odafigyel): A kenyér?

Mama (a kenyeret rendesen tette vissza): Mi bajotok volt a kenyérrel, talán nem jó?

Ő (látja ezt és megesókolja a mamát): Oh, édes anyuskám, dehogynem jó, kitűnő!

Férj: Ez igaz, halljuk tovább...

Ő (mosolyog): Drága anyám, áldja meg az ég, hogy visszatette a kenyeret!

Gyászkép.

Vad szél, mely hangosan zokog;
 Bánat, melynek már nincs szava;
 Széttépett felhődarabok
 Halálra intő bús hada;
 Gyáva kényével a vihar,
 Az erdő pusztá ágival,
 A tenger rémes zajával:
 A világ bűnéért gyászol.

William Shelleynek.

Oh drága szép fiam, elhunytál tehát?
 Egy fényes szellem élt benned a mely
 Megemészté romlandó husruhád,
 Lelked fénylő belsejéből törve fel,
 Itt találtak sirt hamvaid,
 De nem lehet, hogy e piramid
 Alatt légy te! Ha oly tündöklő szellem,
 Mint a tied, nyomtalanul elreppen:
 Úgy a te gyászgyvad az én
 Keservem s anyádé; ah merre
 Vagy te imádott, drága lény?
 Oh, hadd higgyem, hogy szellemed
 Üde, szelid életével sirod
 Lombjainak szerelmét issza,
 Mely, mint szellemed, oly tiszta!
 Oh, hadd higgyem, hogy e szép virágok
 S napugárban fürdő pázsitok
 Magvain át azok színébe
 S édes illatába átárad
 Lelkednek egy része.....

Fordította: Molnár István.

Mama és Férj: Ebben nincs semmi különös,
 vissza kellett tennie, ha csak nem akarta kezében
 tartani.

Ő: De Raoul *felfordítva* tette vissza a kenyeret,
 ez pedig, tudod...

Férj és Mama: Aha! Tudom, ez pedig azt
 jelenti, hogy *veszekedés*...

Ő: Igen: (a férj hozzá közeledik és megcsókolja): De
 Raoul! (engedi)

Férj: Eszerint már nem haragszol?

Ő: Nem is haragudtam, hát úgy nézek én ki,
 mint aki haragudni szokott?

Férj (megöleli): Oh nem! (félre) pedig...

Ő: Csókoljuk meg a mamát...

Férj (félre): Brrrr! (fent) Oh, igen szívesen,
 de miért?

Ő: A kenyeret visszatette, de nem a hátára!

Mind a hárman: Ah, a kenyér!...

Színház.

Tessék elképzelni egy hirhedt frivol nőt, a ki
 a szemérmest ügyetlenül affektálja. Én visszataszí-
 több látványt hamarjában nem tudok gondolni. És
 ez a torzalak ma, a mi jó magyar szinpadunk min-
 denikén nevetve grasszál. Ha úgy gondolom, hogy
 engem egy frivol társaság mulattatni fog, el-
 megyek a társaságába és jól érzem magamat. De ha
 az a frivol atársaság szemérmest affektálja, megutá-
 lom és ott hagyom. Ha úgy gondolják a magyar szin-
 igazgatók, hogy szükségük van a pikantériáikról
 híres francia operettek előadására, ám adják elő,
 bizonyára lesznek a kik megnézik. De hogy hová
 teszik az izlésöket, mikor a hatásukat egy-egy
 „szenzációs“ jelenetnek köszönő darabnak e szenzá-
 ciós részét elszemérmeteskedik, azt igazán nem tu-
 dom. Vagy, — vagy. Vagy élvezi valaki a darabot
 úgy, a mint azt a párisi szerző feltállalta, vagy nem.
 Ha úgy találják a magyar direktorok, hogy a ma-
 gyar közönség elég „inyenc“ ahoz, hogy bevegye,
 adják be neki, de ha úgy találják, hogy nem ne-
 künk való, ne idétlenkedjenek vele. A sáros nőben
 van báj, melynek fitogtatásában gyönyörűséget ta-
 lálhat valaki, de a sáros szoknyát látni, nem nagy
 élvezet. Egyetlen indoka lehet a magyar direktorok
 prudeciájának, — a szoktatás. De ez indok nem
 állhat fenn a morális céllal szemben. Mert erre a
 szoktatásra csakugyan nem lehet ráfogni, még a
 műérzék fejlesztését sem. E szoktatásnak őszinte
 neve — erkölcsrontás. És ez az erkölcsrontás ténye
 nem szabad hogy kiengesztelődést nyerjen a direk-
 torok finaciális érdekeiben sem. Miért szoktassák
 a közönséget könnyüvérvéségre pénzért, mikor tisz-
 tességesebb hivatás teljesítése mellett is megkapják
 ugyanazt az árt.

Párisban mindenki hamar él, hamar eler-
 nyed, megengedem, hogy szükségök van egy kis
 frissítőre. Nálunk — általánosságban beszéllek —
 mindeni józanul él, józanul gondolkozik, miért el-
 hitetni a mi közönségünkkel a valótlan-ságot, hogy
 a párisi okosabban cselekszik? Nálunk Himfy da-
 lainak végignézése is felfrissíti a lelket, miért bi-
 zonyítgatni a mi közönségünknek, hogy a Barnett
 leányok férjvadászata mulattatóbb. Ennek a Bar-
 nett leányok című operettnek végig nézése juttatta
 eszembe azokat, a miket elmondtam. Azt mondják
 a darabról, hogy hasonlít a Gyurkovics leányok-
 hoz. A hasonlatosság legfeljebb abból áll, hogy

mind a két darabban sok a leány. Egyéb hasonlóság nincs bennök. A Gyurkovics leányok tisztességesen férjhez mennek, a Barnett leányok fognak maguknak egy-egy férfit; a Gyurkovics leányokban mindenik leány jól ismeri a leendő urát, a Barnett leányokban pedig még telefonon keresztül is történik esketés és apai áldás.

Van egy jelenete a darabnak. A Barnett leányok a színpadon öltözködnek fel. Bizonyára ez volt a darab szenzációja, mely hírére Párison kívül is elvitte. Csakhogy mire hozzánk ért a darab, a Barnett leányok felöltözve jelennek meg a színpadon s így a darab szenzációja Párisban maradt. a közönség legfeljebb abban gyönyörködik, mint hajszolják három felvonáson keresztül a kisasszonyok a férjjelölteket, míg végre sikerül mindeniknek fogni egyet-egyét a maga részére. Különös izlés az, mely ebben szórakozást talál. Ha a férfiban az állatot tárja elének valamelyik színműirő, abban talá-lunk megengedhetőséget a természetesség alapján. De ha a nőt látjuk kiforgatva mindabból, mit valaha a nőiség nevén benne tisztelni tanultunk, ha

egész gondolatvilágát egyetlen dologra, a férj megszerzésére látjuk irányítva, ez Párisban leket természetes, de nálunk egy ilyen nő férjhez soha sem jutna, s ha a tolakodó modort látjuk, melylyel magát egy ilyen nő egy ismeretlen férfira varrja, az Párisban lehet élelmesség, de nálunk még tréfás alakban is visszataszító. Ha az ilyen nőket eredeti párisi alakjában viszik a színpadra, bizonyára akad nálunk is tapsolója, de a hogy nálunk kerülnek színpadra e hirhedt francia termékek, úgy csak a sarat látjuk, melyet a szerző nevetve visz a salonokba. Szóval nem sokat veszítene vele sem a közönség, sem a direktorok, ha a Barnett leányok nem taposnák a mi deszkáinkat.

Szerkesztői üzenetek.

I. Z. Megkaptuk.

K. B. Jakab jót küldött? Te nem küldtél se jót, se rosszat. Mikor leszel már hűtlen megdöb-bentő következetességedhez? Békés ünnepeket!

Ifjusági Lapok Sárospatak. Kérjük a cserepél-dányt!

Olvasóinknak boldog ünnepeket kívánunk!

Magyarország legnagyobb és legrégebb úri ruhatermei.

SZABOTT ÁR

Budapest,	Temesvár,	Belgrád,
Bécs,	Pozsony,	Sófia,
Arad,	Ujvidék,	Triest,
Fiume,	Zágráb,	Kassa,
Nagyvárad,	Sarajevo,	Kolozsvár.

NEUMANN M.

DEBRECZEN, Fötér; a m. kir. postával szemben.

Állandó raktár
a legolcsóbbtól
a legfinomabbig.

**Czégfennállás
1845. óta.**

Jó munkája és
solid elvei miatt
legjobb hírnévnek
örvend.